

**LGBTIQ-INIMESTE VÕRDSETE VÕIMALUSTE EDENDAMISE
ALUSPÕHIMÕTTED JA TEGEVUSKAVA 2025-2030**

Eelnõu (11. juuli 2025)

SISUKORD

TAUST	4
Seos muude strateegiatega.....	5
Rahvusvahelised strateegiad ja soovitused.....	6
Tegevuskava ja aluspõhimõtete loomine	6
ALUSPÕHIMÕTTED	8
Esimene aluspõhimõte: Eesti on võimestav	8
Teine aluspõhimõte: Eesti on kaasav	9
Kolmas aluspõhimõte: Eesti on turvaline	9
Möödikud.....	10
TEGEVUSKAVA 2025–2030	12
I Eesti on võimestav	12
1.1 Haridus ja noored.....	12
1.2 Õigusruum.....	13
1.3 Kodanikuühiskond	15
II Eesti on kaasav.....	15
2.1 Tervis.....	15
2.2 Tööelu	17
III Eesti on turvaline	18
3.1. Turvalisus.....	18
3.2 Välispoliitika.....	20
JÄLGIMINE, UUENDAMINE JA HINDAMINE	22

Viimase 35 aasta jooksul on Eesti astunud märkimisväärsed samme, et suurendada LGBTIQ-inimeste heaolu. 1992. aastal kaotas Eesti nõukogude-aja jäänukina kehtinud kriminaalkodeksi, mis oli keelustanud meestevahelised seksuaalsuhted. Viis aastat hiljem hakkas Eesti ühe esimese riigina piirkonnas reguleerima soo tunnustamist ja üleminekuga seotud meditsiiniteenuseid. Möödunud 35 aasta jooksul on Eesti samm-sammult üha enam tunnustanud LGBTIQ-perekondi, mis päädis 2016. aastal kehtima hakanud kooseluseaduse ja 2024. aastal jõustunud abieluvõrdsusega. Samal perioodil on LGBTIQ organisatsioonidest kujunenud riigile olulised strateegilised partnerid, keda kaasatakse LGBTIQ-inimesi puudutavate otsuste kujundamisse.

Eesti inimesed suhtuvad järjest positiivsemalt LGBTIQ-inimestesse ja peavad aina olulisemaks, et LGBTIQ-inimestele oleks tagatud teiste inimestega võrdsed võimalused.¹ Transsoolus ja homoseksuaalsus on viimase kümne aasta jooksul muutunud Eesti ühiskonnas üha vastuvõetavamaks.² Ka Eesti LGBTIQ-inimesed ise tunnevad aina enam, et riik oma tegevusega vähendab meie ühiskonnas levivaid LGBTIQ-inimeste vastaseid eelarvamusi ja sallimatust.³

Samas jätkuvalt ei ole LGBTIQ-inimestel teistega võrreldes võrdsed võimalused osalemaks kõigis ühiskonnaelu valdkondades. Selgele enamusele Eesti LGBTIQ-õpilastele ei räägitud koolis LGBTIQ-teemadest või tehti seda negatiivses võtmes.⁴ See jättis LGBTIQ-noored ilma olulistest teadmistest nende endi kohta. 76% LGBTIQ-õpilastest koges kiusamist oma kaasõpilaste või kooli töötajate poolt seetõttu, kes nad on.⁵ Ülekaalukas enamus tervishoiutöötajatest ei saanud enda sõnul väljaõppes piisavat ettevalmistust tööks LGBTIQ-patsientidega.⁶ LGBTIQ-inimesed ei tunne end sageli tööelus piisavalt turvaliselt ja kaasatult, mistõttu umbes 70% neist ei ole tööl oma juhtidele või klientidele LGBTIQ-inimesena väljas.⁷ Samal ajal isegi töökeskkonnad, mis tegelevad kaasamise ja mitmekesisuse edendamisega, väldivad sageli LGBTIQ-teemade käsitlemist.⁸

LGBTIQ-inimesed kogevad ikka veel jahmatavalt suures ulatuses vägivalda. Viimase viie aasta jooksul on 9% Eesti LGBTIQ-inimeste vastu toimunud füüsiline või seksuaalne rünnak. 12 kuu jooksul koges iga teine LGBTIQ-inimene ahistamist nagu vägivallaga ähvardamine, jälitamine,

¹ Eesti Inimõiguste Keskus. Turu uuringud AS. Avaliku arvamuse uuring LGBT teemadel. 2023.

² Samas.

³ FRA. EU LGTIQ Survey III. 2024. [LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges | European Union Agency for Fundamental Rights](#).

⁴ Samas.

⁵ Samas.

⁶ Praxis. Tervishoiutöötajate ja -tudengite hoiakud ja teadlikkus seoses LGBTI inimestega. Uuringu aruanne. 2023. Lk 58. <https://www.praxis.ee/uploads/2022/08/Tervishoiutootajate-ja-tudengite-hoiakud-ja-teadlikkus-seoses-LGBTI-inimestega.pdf>.

⁷ FRA. EU LGTIQ Survey III. 2024. [LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges | European Union Agency for Fundamental Rights](#).

⁸ Rakendusliku Antropoloogia Keskus. Mitmekesisus ja kaasatus tööandjate pilgu läbi. Uuringu lühiraport. 2023. Lk 12.

jõllitamine, sõimamine. Vägivalla hirmus ei julge selge enamus LGBTIQ-inimestest endaga samast soost partneriga avalikus ruumis käest kinni hoida. Sellel kõigel on märkimisväärselt negatiivne mõju LGBTIQ-inimeste vaimsele tervisele. Sageli või alati mõtleb enesetapule 20% Eesti LGBTIQ-inimestest. Pääaegu iga kolmas 15-17 aastane LGBTIQ-noor on teinud enesetapukatse.⁹

Eesti esimene LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava 2025-2030 koos aluspõhimõtetega on loodud selleks, et kõigil oleks Eestis võrdne võimalus eneseteostuseks ja ühiskonnaelus osalemiseks. Seda olenemata meie sooidentiteedist, soolisest eneseväljendusest, sootunnustest või seksuaalsest sättumusest. LGBTIQ-inimestele võrdsete võimaluste tagamine ei ole ainult küsimus kellegi teadlikult halvemalt kohtlemises. Enamasti on probleemiks hoopis see, et erinevates valdkondades ei ole piisavalt arvestatud LGBTIQ-inimeste vajadustega. Tegemist on struktuurse probleemiga, mida ei ole võimalik lahendada üksikute tegevustega. Tegevuskava aitab LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamisele läheneda süsteemselt ja valdkondade üleselt. See seab konkreetsed sihid ja teekonna, mida tehes jõuame lähemale Eestile, kus me kõik oleme kaasatud, võimestatud ning tunneme end turvaliselt.

Peame oluliseks, et tegevuskava ja aluspõhimõtted on võimalikult ligipääsetavaks kõigile Eesti elanikele. Sealhulgas noortele, erivajadustega inimestele ning eesti keelt mitte kõnelejatele.

Seos muude strateegiatega

Riigi pikaajalise strateegiaga „Eesti 2035“ seatakse Eesti riigile järgmiseks viieteistkümneks aastaks strateegilised sihid. Selle aluspõhimõtete järgi peab kõigil Eestis olema võrdne võimalus eneseteostuseks ja ühiskonnaelus osalemiseks. Seda sõltumata individuaalsetest eripäradest ja vajadustest ning kuuluvusest erinevatesse sotsiaalsetesse rühmadesse. LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste tegevuskava ja aluspõhimõtted toetavad järgmisi strateegilisi sihte: arukas, tegus ja tervist hoidev inimene, hooliv, koostöömeelne ja avatud ühiskond, vastutustundlik majandus, turvaline elukeskkond ning usaldusväärne ja inimkeskne riigivalitsemine.

Tegevuskava ja aluspõhimõtted aitavad ellu viia järgmistes riiklikes arengukavades ja muudes loetletud strateegilistes dokumentides sõnastatud eesmäärke ja soovitusi: Eesti välispoliitika arengukava 2030, Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035, Heaolu arengukava 2023–2030, Noortevaldkonna arengukava 2021-2035, Rahvastiku tervise arengukava 2022-2030, Sidusa Eesti arengukava 2030, Siseturvalisuse arengukava 2020–2030, Inimõigusdiplomaatia alused ja tegevuskava, Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteedid 2023–2025, Kriminaalpoliitika põhialused aastani 2030, Vägivallaennetuse kokkulepe 2021–2025, Riiklik HIV tegevuskava aastateks 2017–2025, Eesti suitsiidiennetuse tegevuskava 2025–2028, Lähisuhtevägivalla ennetamise tegevuskava aastateks 2024–2027 ja Vaimse tervise roheline raamat.

⁹ FRA. EU LGTIQ Survey III.2024. [LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges | European Union Agency for Fundamental Rights](#).

Rahvusvahelised strateegiad ja soovitused

Euroopa Komisjoni LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia aastateks 2020-2025 seab eesmärgiks Euroopa Liidu, kus LGBTIQ-inimesed tunnevad end kogu oma mitmekesisuses turvaliselt ning neil on võrdsed võimalused osaleda täiel määral ühiskonnas ja realiseerida kõiki oma võimeid. Käesolev tegevuskava ja aluspõhimõtted panustavad kõigisse nelja Euroopa Komisjoni strateegia sambasse. Nendeks on võidelda LGBTIQ-inimeste diskrimineerimise vastu, tagada LGBTIQ-inimestele turvalisus, kujundada LGBTIQ-inimesi kaasavat ühiskonda ning seista LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse eest kogu maailmas.

Euroopa Nõukogu ministrite komitee soovitus CM/Rec(2010)5 kutsub liikmesriike võitlema seksuaalse sättumuse või soolise identiteedi alusel diskrimineerimise vastu. Soovituse järgi on seksuaalse sättumuse või sooidentiteedi alusel diskrimineerimist ja sotsiaalset tõrjutust kõige parem ületada meetmetega, mis on suunatud nii neile, kes sellist diskrimineerimist või tõrjutust kogevad, kui ka kogu elanikkonnale.^[1] Euroopa Nõukogu on selgitanud, et põhivabaduste kaitse parandamisel on õiguslike vahendite kõrval oluline roll ka vastavatel riiklikel tegevuskavadel.^[2]

ÜRO säästva arengu tegevuskavaga aastaks 2030 seatakse seitseteist üleilmselt säästva arengu eesmärgid, mida järgmise viieteistkümnne aasta jooksul saavutada. Eesmärgid kehtivad kogu inimkonnale põhimõttel „kedagi ei jäeta maha“. LGBTIQ inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava ja aluspõhimõtted panustavad järgmistesse säästva arengu eesmärkidesse: 1. kaotada vaesus, 2. kaotada nälg, 3. hea tervis ja heaolu, 4. kvaliteetne haridus, 5. sooline võrdõiguslikkus, 8. inimväärne töö ja majanduskasv, 10. ebavõrdsuse vähendamine, 11 kestlikud linnad ja kogukonnad ning 16. rahu, õiguskaitse ja tugevad institutsioonid.

Yogyakarta põhimõtted selgitavad, kuidas rakendada rahvusvahelisi inimõiguste siduvaid norme LGBTIQ-inimeste suhtes. LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava ja aluspõhimõtete koostamisel on arvestatud neis sisalduvaid soovitusi riikidele.

Tegevuskava ja aluspõhimõtete loomine

Jaanuarist 2024 kuni juunini 2025 vedas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi võrdsuspoliitika osakond LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava ja aluspõhimõtete loomise protsessi. Selle ettevalmistamine hõlmas endas vajalike andmete, poliitikasoovituste, juhiste ning heade praktikate koondamist ja analüüsimist Eestist ja välismaalt. Kaasasime peamised LGBTIQ-inimeste huvikaitseorganisatsioonid ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku, kellega arutasime võimalikke fookusvaldkondi ning tegevuskava ja aluspõhimõtete loomise plaani.

Sisendi- ja tagasiside korjese kaasasime fookusvaldkondadega seotud poliitikakujundajad ja -rakendajad riigi ja kohaliku omavalitsuse tasandil, koolitajaid, uurijaid, erialade seltse, ametiühinguid, poliitikuid ning LGBTIQ huvikaitseorganisatsioone. Peale valdkondade ülest arutelu eelpool nimetatud sihtrühmadega kutsusime kokku viis valdkondlikku töörühma järgmistes fookusvaldkondades: tervis, haridus, turvalisus, tööelu ja transinimeste heaolu. Lisaks korraldasime kaks sihitut kaasamist kogukonnaloome ja kodanikuühiskonna teemal. Neist esimene toimus koostöös Tartu Pride 2024-ga, mille raames leidis aset vastav avalik arutelu. Teine oli suunatud LGBTIQ kodanikuühiskonnale.

Koostöös erinevate valdkondade eest vastutavate osapooltega sõnastasime lõplikul kujul tegevused, nende ajaraami, vastutajad ning programmid, mille raames neid ellu viiakse ja rahastatakse. LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava ja aluspõhimõtete loomise protsessi panustas erinevatel etappidel enam kui 170 kodanikku, teadlast, ametnikku, eksperti, poliitikut ning kolmanda sektori esindajat.¹⁰

¹⁰ Tegevuskava ja aluspõhimõtete loomisse on panustanud inimesed järgmistest asutustest, ühingutest ja ekspertgruppidest: Haridus- ja Teadusministeerium, Justiits- ja Digiministeerium, Kaitseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium, Välisministeerium, Riigikantselei, Haridus- ja Noorteamet, Kaitsepolitsei, Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalkindlustusamet, Statistikaamet, Terviseamet, Tervise Arengu Instituut, Tervisekassa, Tööinspeksioon, Töötukassa, Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik, Õiguskantsler, Riigikogu LGBT+ kogukonna toetusrühm, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Sisekaitseakadeemia, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Eesti Ametiühingute Keskliit, Eesti Haridustöötajate Liit, Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts, Eesti Noorsootöötajate Kogu, Eesti Perearstide Selts, Eesti Psühhiaatrie Selts, Eesti Psühholoogide Liit, Eesti Seksuaaltervise Liit, Eesti Õdede Liit, Peaasi, Tallinna Koolijuhtide Ühendus, soolise ülemineku arstlik ekspertiisikomisjon, Eesti Inimõiguste Keskus, Eesti LGBT Ühing, Eesti Transinimeste Ühing, Mõttekoda Praxis, Peemoti Keskus ja Q-Space.

ALUSPÕHIMÕTTED

Visioon

Eesti on parim koht Euroopa Liidus LGBTIQ-inimesena elamiseks. Meil kõigil on olenemata seksuaalsest sättumusest, sooidentiteedist, soolisest eneseväljendusest või sootunnustest võrdsed võimalused elada täisväärtuslikku elu tervelt, kaasatult ja hoitult.

Aluspõhimõtted

Visiooni saavutamine lähtub kolmest aluspõhimõttest ning neile toetavustest tegevussuundadest. Kolm aluspõhimõtet on järgmised:

1. **Eesti on võimestav** ehk LGBTIQ-inimestel on vajalikud teadmised, oskused, vahendid ja võimalused kaasa rääkida oma elu puudutavates otsustes.
2. **Eesti on kaasav** ehk LGBTIQ-inimestel on võrdsed võimalused osalemaks kõigis ühiskonnaelu valdkondades.
3. **Eesti on turvaline** ehk LGBTIQ-inimesed saavad elada avatult endana, kartmata halvakspanu, kiusamist või vägivalda.

Esimene aluspõhimõte: Eesti on võimestav ehk LGBTIQ-inimestel on vajalikud teadmised, oskused, vahendid ja võimalused kaasa rääkida oma elu puudutavates otsustes.

Tegevussuund 1: Kujundatakse LGBTIQ-inimestele võrdseid võimalusi pakkuv haridus- ja noorte valdkonnad

Igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele. Haridus on LGBTIQ-inimestele kättesaadav ja ligipääsetav, õppimine on toetatud ning õppimisvõimalused vastavad õppija võimetele ja vajadustele. Õppijast lähtuv õpe arvestab LGBTIQ-õppija individuaalsete erinevuste ja arenguvajadustega. Õpe on õppijaid, õpetajaid ja õppejõude võimestav, toetab valikuid ja vastutust ning ühiskonna sidusust. Haridusasutused tagavad LGBTIQ-õppijate ja -haridustöötajate vaimse ja füüsilise turvalisuse. Haridusasutuse töötajad loovad arengut ja tervist toetava, turvalise ja koostööle orienteeritud ning võrdseid võimalusi edendava õppekeskkonna ja organisatsioonikultuuri.

Igal lapsel ja noorel on õigus iseseisvaks seisukohavõtuks kõigis teada puudutavates küsimustes ning õigus väljendada oma vaateid. Noortevaldkonna kaudu kujundatakse väärtusmaailma ja eetilisi tõekspidamisi, süvendades noortes avatust, hoolivust ja lugupidamist enda ja teiste vastu. Suheldes LGBTIQ-noortega austatakse tema inimväärikust ja enesemääratlemisõigust ning lähtutakse tema eripärastest vajadustest ja soovidest. Noortele pööratakse tähelepanu ja pakutakse tuge, et vähendada sotsiaalse haavatavuse riski. LGBTIQ-noore enesearenguprotsess hõlmab mitmekesiseid võimalusi end uutes olukordades proovile panna, turvaliselt katsetada ja eksida ning kogemustest õppida, leides sel teel mõistmist ja saades asjatundlikku tuge.

Tegevussuund 2: Kujundatakse LGBTIQ-inimesi võimestav õigusruum

LGBTIQ-inimeste inimeste põhiõigused on tagatud ja kaitstud. Õigusruum aitab tagada inimeste heaolu ja ühiskonna turvalisust. LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamiseks vajalikud õigusaktid on ajakohastatud ja korrastatud.

Tegevussuund 3: Toetatakse LGBTIQ-inimeste kogukonnaloomet ja eneseesindamist

Igaühel on õigus rahumeelselt koguneda ning koonduda mittetulundusühingutesse ning – liitudesse. Vabaühenduste rahastamine on läbipaistev ja mõjus ning sellele pääsevad mõistliku halduskoormusega ligi eri LGBTIQ-vabaühendused. LGBTIQ-inimeste võrdse kohtlemise edendamisega tegelevate kodanikkonna organisatsioonide tegevus ja areng on toetatud. LGBTIQ-huvirühmi kaasatakse neid puudutavate otsuste kujundamisse. LGBTIQ-inimesed osalevad aktiivselt kogukondlikus ja ühiskondlikus elus ning aitavad kaasa riigi arengule.

Teine aluspõhimõte: Eesti on kaasav ehk LGBTIQ-inimestel on võrdsed võimalused osalemaks kõigis ühiskonnaelu valdkondades.

Tegevussuund 1: Kujundatakse LGBTIQ-inimestele võrdseid võimalusi pakkuv tervise valdkond

Igaühel on õigus tervise kaitsele. Inimkeskne tervishoid keskendub terviseprobleemide ennetamisele ja kahjude vähendamisele ning inimese füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu edendamisele. Sekkumise planeerimisel arvestatakse, et need ei suurendaks olemasolevaid lõhesid tervisenäitajates, vaid pigem aitaks neid vähendada. Arendatakse koostööd LGBTIQ-kogukonnaga, et suurendada kaasatust ning soodustada teadmiste ja kogemuste vahetust. LGBTIQ-inimestel on teadmised, oskused ja vajalik tugivõrgustik, mis neid toetab ning aitab teha enda ja lähedaste tervist edendavaid, parandavaid või säilitavaid otsuseid. LGBTIQ-inimesed elavad kaua ja on võimalikult terved kogu elukaare jooksul ning nende tervis ja heaolu on hoitud ja toetatud.

Tegevussuund 2: Kujundatakse LGBTIQ-inimestele võrdseid võimalusi pakkuv töövaldkond

Igaühel on õigus teha tööd ja tegutseda vabalt valitud või vastuvõetaval kutsealal. Toetatud on LGBTIQ-inimeste pikk ja kvaliteetne tööelu. Tööandjaid ja töötajaid toetatakse ja nõustatakse töökeskkonna riskide maandamisel. Kavandatakse ja viiakse ellu ennetustegevusi, mis arvestavad töötajate ning tööandjate eripärasid ja vajadusi. Tööandjad on teadlikud LGBTIQ-inimestele võrdsete võimaluste tagamisest tööelus. Suurendatakse LGBTIQ-töötajate teadlikkust oma õigustest ja nende kaitse võimalustest.

Kolmas aluspõhimõte: Eesti on turvaline ehk LGBTIQ inimesed saavad elada avatult endana, kartmata halvaks panu, kiusamist või vägivalda.

Tegevussuund 1: Kujundatakse LGBTIQ-inimestele turvaline ühiskond

Igaühel on õigus isikuvabadusele ja turvalisusele. LGBTIQ-inimesed tunnevad, et nad elavad vabas ja turvalises ühiskonnas, kus igaühe väärtus, kaasatus ja panus kogukonna turvalisusesse loovad ühe turvalisima riigi Euroopas. Vägivalla vastu võideldakse ennetustegevusega ning hoiakute ja väärtuste kujundamisega. Inimesed on vägivalla suhtes sallimatud, oskavad vägivalda märgata ja julgevad sellele asjakohaselt reageerida, sh vägivallast teavitada. Kõigile vägivallateadetele reageeritakse ja kõik vägivallaohvrid saavad abi. LGBTIQ-inimesed

tunnevad ennast kaitstuna ja avalikus kohas turvaliselt. Vanglates tagatakse seal viibivate LGBTIQ-inimeste turvalisus ning inimväärikad vangistamistingimused.

Tegevussuund 2: Toetatakse üleilmselt LGBTIQ-inimeste inimõigusi ja võrdset kohtlemist

Inimõiguste kaitse ja demokraatia edendamine on üks Eesti välispoliitika prioriteete. Eesti seisab samameelsetega LGBTIQ-isikute õiguste tagamise ning võrdse kohtlemise eest. Eesti mõistab hukka seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi, soolise eneseväljenduse või sootunnuste põhise diskrimineerimise ja LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vägivalda. Eesti osaleb aktiivselt LGBTIQ-inimeste õiguste kaitsmisel. Eestile on oluline, et Euroopa Liidus edendataks kõigis poliitikavaldkondades LGBTIQ-inimeste võrdseid võimalusi.

Mõõdikud

LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava seab sihiks liikumise Eesti suunas, mis on parim koht Euroopa Liidus LGBTIQ-inimesena elamiseks. Saamaks aru, kas aluspõhimõtetes sõnasatud tegevussuunad ning nendel põhinev tegevuskava aitavad sellele kaasa, on oluline pikema aja jooksul jälgida Eesti LGBTIQ-inimeste heaoluga seotud kvantitatiivseid näitajaid.

Mõõdikute valikul lähtusime järgmistest kolmest põhimõtetest. Esiteks pidid kõik mõõdikud uuenema vähemalt iga viie aasta tagant. Eelistasime neid, mida uuendatakse lühema perioodi vältel. Teiseks, kuna sihi jaoks on oluline võrrelda Eesti olukorda teiste Euroopa Liidu omadega, siis võimalusel eelistasime taolist võrdlust võimaldavaid mõõdikuid. Viimaks soovisime tervikliku pildi saamiseks, et kajastatud oleks kolme erineva sihtrühma vaade: Eesti ühiskond tervikuna, Eesti LGBTIQ-inimesed ning LGBTIQ-kodanikuühiskond. Nende põhimõtete alusel valisime järgmised neli mõõdikut:

Andmekogu	Mõõdik	Algtase	Sihttase 2030
ILGA Europe	LGBTIQ-inimeste õigusliku olukorra indeks	45,9% (2024)	56%
Eesti Inimõiguste Keskuse avaliku arvamuse uuring LGBTIQ teemadel	Elanike osakaal, kes peavad transsoolisust vastuvõetavaks.	47% (2023)	53%
Eesti Inimõiguste Keskuse avaliku arvamuse uuring LGBTIQ teemadel	Elanike osakaal, kes peavad homoseksuaalsust vastuvõetavaks.	56% (2023)	65%
FRA LGBTIQ uuring	LGBTIQ-inimeste osakaal, kes on viimase 12 kuu jooksul kogenud ahistamist LGBTIQ-inimeseks olemise tõttu.	48% (2023)	40%

Mõõdikute sihttasemete määramisel lähtusime põhimõttest, et need oleksid realistlikud ja samas piisavalt ambitsioonikad. Selleks jälgisime mõõdiku muutust ajas erinevate demograafiliste tunnuste lõikes ning võimalusel võrdlesime seda meiega sarnaste või eeskujuks olevate riikide omadega. Hindasime tänaseid laiemaid trende Eestis ja Euroopas ning nende võimalikku mõju näitajate muutusele. Viimaks analüüsisime tegevuskavas kokku lepitud tegevuste endi võimalikku lühi- ja pikaajalist positiivset mõju ühiskonnas.

TEGEVUSKAVA 2025-2030

I EESTI ON VÕIMESTAV

1.1 Haridus ja noored

Nr	Tegevus	Vastutaja(d) ¹¹	Programm	Tähtaeg
1.1.1	Riiklikesse rahulolu ja koolikeskkonna küsitlustesse lisatakse tunnused, mis võimaldavad näha 5-aastase perioodiga LGBTIQ-õpilaste, -õpetajate ja -vanemate hinnanguid haridusvaldkonnale. Vastanutele tagatakse turvaline keskkond ja anonüümsus.	HTM, Harno	Haridus- ja noorteprogramm	2027 IV
1.1.2	Viiakse läbi LGBTIQ-õpilastele ja kuni 26-aastastele noortele suunatud uuring, mille abil on võimalik kujundada LGBTIQ-inimesi kaasavamat, võimestavamat ja turvalisemat haridus- ja noortevaldkonda.	MKM, HTM, Harno	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2027 IV
1.1.3	Haridus- ja noortevaldkonna strateegilistes dokumentides pööratakse tähelepanu LGBTIQ-õpilastele ja -noortele kaasava, võimestava ja turvalise keskkonna tagamisele. LGBTIQ-teemad on kajastatud muu hulgas Haridus- ja noorteprogrammis ning Harno strateegias.	HTM, Harno	Haridus- ja noorteprogramm	2025 IV
1.1.4	HTM soovituslikud juhised õppekavade rakendamiseks ning õppeprotsesside kirjeldused käsitlevad LGBTIQ-teemasid erinevates ainevaldkondades sobivas seoses.	HTM	Haridus- ja noorteprogramm	2026 IV
1.1.5	HTM-i koduleheküljele luuakse alaosa, milles kirjeldatakse LGBTIQ-õpilastele, -õpetajatele, -tugitöötajatele ja -lapsevanematele kaasava, võimestava ja turvalise keskkonna loomist haridus- ja noortevaldkonnas.	HTM	Haridus- ja noorteprogramm	2025 IV
1.1.6	Õpetaja kutsestandardiga seatakse ootus, et õpetaja oskab tagada LGBTIQ-õpilastele kaasava, võimestava ja turvalise õppekeskkonna.	HTM	Haridus- ja noorteprogramm	Pidev

¹¹ Siin ja edaspidi: rasvaselt on märgitud tegevuse peavastutaja. Kaasvastutaja on märgitud tavalises kirjastiilis.

1.1.7	Toetatakse kõrgkoole, et õpetaja, haridusjuhi ja noorsootöötaja tasemeõppe õppekavad sisaldaksid teaduspõhiseid teadmisi LGBTIQ-õpilastele ja noortele kaasava, võimestava ja turvalise keskkonna loomiseks.	HTM	Haridus- ja noorteprogramm	Pidev
1.1.9	Riigi rahastatud kiusamisvastased tegevused pööravad ühe riskirühmana tähelepanu LGBTIQ-õpilastele ja noortele turvalise keskkonna tagamisele.	HTM	Haridus- ja noorteprogramm	Pidev
1.1.10	Noorteinfoportaali teeviit.ee kaudu jätkatakse perioodiliselt teaduspõhise teabe jagamist noortele LGBTIQ-teemadel	Harno	Haridus- ja noorteprogramm	Pidev
1.1.11	Koostatakse haridus- ja noortevaldkonnas töötavatele spetsialistidele suunatud juhend, kuidas luua LGBTIQ-õpilastele ja -noortele kaasav, võimestav ja turvaline keskkond haridus- ja noortevaldkonnas.	MKM, Harno	Haridus- ja noorteprogramm	2028 IV
1.1.12	Iga aasta koolitatakse haridus- ja noortevaldkonnas töötavaid spetsialiste, kuidas luua LGBTIQ-õpilastele ja -noortele kaasav, võimestav ja turvaline keskkond haridus- ja noortevaldkonnas.	Harno	Haridus- ja noorteprogramm	Pidev
1.1.13	Rajaleidja võrgustiku kaudu jagatakse haridus- ja noortevaldkonnas tegutsevatele osapooltele teaduspõhiseid teadmisi LGBTIQ-õpilastele ja -noortele kaasava, võimestava ja turvalise keskkonna loomisest valdkonnas.	Rajaleidja	Haridus- ja noorteprogramm	Pidev
1.1.14	E-Koolikotti lisatakse võimalus õppematerjale märgistada nii, et otsinguga on võimalik kergemini leida LGBTIQ-teemat toetavad õppematerjalid.	HTM	Haridus- ja noorteprogramm	2026 IV
1.1.15	Noorsootöö ja huvihariduse valdkonna õigusaktide uuendamisel tagatakse seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi, sootunnuste ja soolise eneseväljenduse alusel võrdse kohtlemise põhimõtet.	HTM	Haridus- ja noorteprogramm	2026 IV

1.2 Õigusruum

Nr	Tegevus	Vastutaja(d)	Programm	Tähtaeg
1.2.1	Töötame selle nimel, et võrdse kohtlemise seaduses on seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimine keelatud tööelu kõrval ka toodetele ja	MKM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Pidev

	teenustele kättesaadavusel, sotsiaalteenuste saamisel ning haridus- ja tervise valdkondades.			
1.2.2	Suurendame teadlikkust sellest, et soolise võrdõiguslikkuse seaduses hõlmab sooline diskrimineerimine ebavõrdset kohtlemist soolise identiteedi, soolise eneseväljenduse ja sootunnuste põhjal.	MKM , Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Pidev
1.2.3	Perekonnaseisutoimingute seaduses kaasajastatakse sooandmete muutmist puudutavates sätetes kasutatavat terminoloogiat.	SiM	Nutika rahvaarvestuse programm	2027 I
1.2.4	Analüüsitakse võimalusi sooandmete muutmise menetluse kaasajastamiseks. Seal hulgas käsitledes menetluse muutmist tahteavaldusel põhinevaks.	SiM , SoM , MKM	Nutika rahvaarvestuse programm	2027 I
1.2.5	Analüüsitakse kolmanda sootähise kasutuselevõtu võimalusi Eesti õigusruumis koos selle õiguslike ja majanduslike tagajärgedega.	MKM , SIM , SoM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2027 IV
1.2.6	Analüüsitakse intersoolisi lapsi kahjustavaid praktikaid, seal hulgas suguelundite sandistava moonutamise praktikat, mille eesmärgiks on nende kehade viimine vastavusse tüüpilise naise või mehe kehaga. Koostatakse ettepanekud nende praktikate piiramiseks ja nende mõjude vähendamiseks.	MKM , SoM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2026 III
1.2.7	Analüüsitakse seksuaalset sättumust, soolist eneseväljendust või sooidentiteeti muuta püüdvaid teenuseid Eestis. Koostatakse ettepanekud taoliste praktikate piiramiseks.	MKM , JDM , SoM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2026 I
1.2.8	Töötame selle nimel, et vaenu õhutamise on teiste tunnuste kõrval keelatud ka seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi, soolise eneseväljenduse ja sootunnuste alusel.	MKM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Pidev
1.2.9	Töötame selle nimel, et karistusseadustikku lisatakse vaenukuriteo koosseis, mis on teiste tunnuste kõrval keelatud ka seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi, soolise eneseväljenduse ja sootunnuste alusel.	MKM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Pidev

1.3 Kodanikuühiskond

Nr	Tegevus	Vastutaja(d)	Programm	Tähtaeg
1.3.1	Jätkatakse strateegilise partnerluse läbi koostööd LGBTIQ-kodanikuühiskonnaga, milles partnerid toetavad ministeeriumi tegevuskava eesmärkide saavutamisel ning panustavad LGBTIQ-inimestele suunatud poliitika eluviise ja kujundamisse.	MKM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Pidev
1.3.2	Luuakse LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste võrgustik, mis annab regulaarselt nõu LGBTIQ-inimesi puudutava poliitika kujundamise ja rakendamise teemal. Võrgustikul puudub püsiv liikmeskond. Kohtumistele kutsutakse LGBTIQ kodanikuühiskonna esindajaid ja valdkonna uurijaid lähtudes nende LGBTIQ-poliitika alastest teadmistest või sellega seotud kogemusest.	MKM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Pidev
1.3.3	Noorte kodanikuharidus käsitleb endas LGBTIQ-teemasid. LGBTIQ-noortele antakse kodanikuhariduse kaudu vajalikud oskused ja teadmised ühiskondlikes otsustusprotsessides kaasa rääkimiseks ning oma elu kujundamiseks.	HTM, SiM	Haridus- ja Kogukondliku Eesti programm	Pidev
1.3.4	LGBTIQ-noori innustatakse minema kogukonnapraktikale LGBTIQ-teemaga tegelevatesse vabaühendustesse. LGBTIQ-kogukonda ja ühinguid nägitakse pakkuma noortele kogukonnapraktikat.	SiM	Kogukondliku Eesti programm	Pidev

II EESTI ON KAASAV

2.1 Tervis

Nr	Tegevus	Vastutaja(d)	Programm	Tähtaeg
----	---------	--------------	----------	---------

2.1.1	Viiakse läbi LGBTIQ-inimestele suunatud sihtgrupi uuring, mille abil kujundada LGBTIQ-inimesi kaasavat, võimestavat ja turvalisemat tervise valdkonda.	MKM, TAI	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2027 IV
2.1.2	Tervise valdkonna strateegilistes dokumentides pööratakse nähtavalt tähelepanu LGBTIQ-inimestele kaasava, võimestava ja turvalise keskkonna tagamisele. LGBTIQ-teemad on kajastatud muu hulgas TAI arengukavas ning inimkeskse tervishoiu ja tervist toetavate valikute programmides.	SoM, TAI, Tervisekassa	Inimkeskse tervishoiu programm	2026 IV
2.1.3	Toetatakse kõrgkoole, et arsti-, õe-, ja ämmaemanda tasemeõppe õppekavad sisaldaksid teaduspõhiseid teadmisi LGBTIQ-patsientidele kaasava, võimestava ja turvalise keskkonna loomiseks.	SoM, HTM	Inimkeskse tervishoiu programm	Pidev
2.1.4	Töötatakse selle nimel, et kliinilise psühholoogi, psühholoog-nõustaja ja koolipsühholoogi kutsestandardiga seatakse ootus, et psühholoogid oskavad tagada LGBTIQ-patsientidele kaasavat, võimestavat ja turvalist keskkonda.	SoM	Inimkeskse tervishoiu programm	Pidev
2.1.5	Töötatakse selle nimel, et iga aasta koolitada tervise valdkonnas töötavaid spetsialiste, kuidas luua LGBTIQ-patsientidele kaasav, võimestav ja turvaline keskkond tervise valdkonnas.	SoM, MKM	Inimkeskse tervishoiu programm	Pidev
2.1.6	Koostatakse tervise valdkonnas töötavatele spetsialistidele suunatud juhend, kuidas luua LGBTIQ patsientidele kaasav, võimestav ja turvaline keskkond tervise valdkonnas. Juhis muudetakse tervishoiu valdkonna spetsialistidele kergesti kättesaadavaks.	MKM, TEA, SoM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2028 IV
2.1.7	Jätkatakse HIV-i ja teiste STLI-de leviku hindamist ja ennetustegevust MSM-i gruppi kuuluva inimeste ja transinimeste seas.	TAI	Tervist toetavate valikude programm	Pidev
2.1.8	Jätkatakse MSM-i gruppi kuuluvatele inimestele ja transinimestele tasuta HIV-i ja teiste STLI-de testimise ning sellelaadse nõustamisteenuse pakkumist. Sihtrühma teavitatakse regulaarselt teenuste olemasolust.	TAI	Tervist toetavate valikude programm	Pidev

2.1.9	Jätkatakse ravikindlustusega MSM-i gruppi kuuluvatele inimestele kokkupuute eelse profülaktika (PrEP) soodustuse pakkumist.	Tervisekassa	Tervist toetavate valikude programm	Pidev
2.1.10	Jätkatakse ravikindlustusega trans- ja mittebinaarsetele inimestele hormoonasendusravi soodustuse pakkumist.	Tervisekassa	Tervist toetavate valikude programm	Pidev
2.1.11	Noorte nõustamiskeskused jätkavad kõigile kuni 26-aastastele noortele tasuta seksuaaltervise alase nõustamise teenuse pakkumist.	Tervisekassa	Tervist toetavate valikude programm	Pidev
2.1.12	Soolist üleminekut toetavate tervishoiuteenustega seotud praktiline teave on kergesti kättesaadav nii patsientidele kui tervishoiutöötajatele.	SoM, Tervisekassa	Inimkeskse tervishoiu programm	2026 IV
2.1.13	Viiakse läbi soolise üleminekuga seotud teenuste sihtrühma uuring, sh saadud tervishoiuteenused ja nende mõju elukvaliteedile	SoM, Tervisekassa	Inimkeskse tervishoiu programm	2027 IV
2.1.14	Töötatakse selle nimel, et tervishoiutöötajatel oleks vajalikud teadmised, et pakkuda soolist üleminekut toetavaid tervishoiuteenuseid.	SoM, MKM	Inimkeskse tervishoiu programm	Pidev

2.2 Tööelu

Nr	Tegevus	Vastutaja(d)	Programm	Tähtaeg
2.2.1	Täiendatakse 2025. aasta Eesti sotsiaaluuringut nii, et see võimaldab võrrelda LGBTIQ-inimeste materiaalsel heaolu ja sissetulekuid kogu elanikkonnaga.	MKM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2026 II
2.2.2	Täiendatakse 2026. aasta Eesti tööelu uuringut nii, et see võimaldab võrrelda LGBTIQ-inimeste olukorda tööelus kogu elanikkonnaga.	MKM	Tööturuprogramm	2027 II
2.2.3	Töövaldkonna strateegilistes dokumentides pööratakse nähtavalt tähelepanu LGBTIQ-inimestele kaasava, võimestava ja turvalise töökeskkonna tagamisele. LGBTIQ-teemad on kajastatud	MKM, TI	Tööturuprogramm	Pidev

	Tööinspektsiooni arengukavas ning Heaolu arengukavas ja selle programmides.			
2.2.4	Riigi personalipoliitika kujundamisel ja personalijuhtide toetamisel (sh teavitustegevustes, võrgustikuüritustel ja mujal) arvestatakse vajadusega luua LGBTIQ-inimesi kaasav, võimestav ja turvaline töökeskkond.	RaM, MKM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm, Halduspoliitika programm	Pidev
2.2.5	Töötatakse selle nimel, et suurendada KOV-ides töötavate ametnike teadmisi sellest, kuidas tagada LGBTIQ-inimestele erinevates eluvaldkondades võrdsed võimalused.	MKM, ReM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm, Regionaalpoliitika programm	Pidev
2.2.6	Iga aasta koolitatakse asutuste juhtkonda ja personalitöötajaid, kuidas luua LGBTIQ-inimesi kaasav, võimestav ja turvaline töökeskkond.	TI	Tööturuprogramm	Pidev
2.2.7	Töökeskkonnaspetsialistide koolitused käsitlevad LGBTIQ-inimesi töökeskkonnas mõjutavaid psühhosotsiaalseid ohutegureid ning nende mõju vähendamist.	TI	Tööturuprogramm	2027 II
2.2.8	Tööeluportaal tööelu.ee kirjeldab üldpõhimõtteid ja jagab praktilisi lähenemisi, kuidas luua LGBTIQ-inimesi kaasav, võimestav ja turvaline töökeskkond.	TI	Tööturuprogramm	2025 IV
2.2.9	Riigi välja antavad või rahastatud eeskujulike tööandjate märgiste programmid käsitlevad LGBTIQ-inimestele kaasava, võimestava ja turvalise töökeskkonna loomist. LGBTIQ-teemad on kajastatud teiste seas märgises „Peresõbralik tööandja“, „Tervist edendav töökoht“, „Austame erinevusi“ ning auhind „Hea Töökeskkond“.	MKM, SOM, TI, TAI	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Pidev

III EESTI ON TURVALINE

3.1. Turvalisus

Nr	Tegevus	Vastutaja(d)	Programm	Tähtaeg
----	---------	--------------	----------	---------

3.1.1	Ohvriuuringutest on võimalik hinnata LGBTIQ-inimeste vastu vaenu motiivil toime pandud kuritegude ulatust.	JDM	Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm	2027 IV
3.1.2	Viiakse läbi LGBTIQ-inimestele suunatud sihtgrupi uuring, mille abil kujundada LGBTIQ-inimestele turvalisemat avalikku (sh digitaalset) ruumi.	MKM, SiM	Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm	2027 IV
3.1.3	Siseturvalisuse valdkonna dokumentides pööratakse nähtavalt tähelepanu LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vaenu ja vägivalla ennetamisele ning sellele reageerimisele. LGBTIQ-teemad on kajastatud Siseturvalisuse ja Sidusa Eesti arengukavade programmides ning PPA strateegias.	SiM, PPA	Siseturvalisuse programm	Pidev
3.1.4	Politseinike, piirivalvurite ja vanglatöötajate väljaõppes antakse teadmisi LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vaenu, vägivalla ja ebavõrdse kohtlemise ennetamisest, sellele reageerimisest ning LGBTIQ-inimestega usalduslike suhete loomisest.	Sisekaitse-akadeemia, SiM,	Siseturvalisuse programm, Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm	Pidev
3.1.5	Suurendatakse politseinike, piirivalvurite ja vanglatöötajate teadlikkust võrdsest kohtlemisest. Selleks läbivad nad iga aasta Digiriigi Akadeemia kursused “Võrdse kohtlemise ABC”, “Soolise võrdsuse ABC”, “Võrdsed võimalused” ja “Kaitstud grupid”.	Sisekaitse-akadeemia, SiM, JDM	Siseturvalisuse programm, Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm	Pidev
3.1.6	Koostatakse sisejulgeoleku valdkonnas töötavatele spetsialistidele juhend, kuidas ennetada LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vaenu, vägivalda, ebavõrdset kohtlemist, sellele reageerida ning luua LGBTIQ-inimestega usalduslike suhteid.	MKM; SiM, JDM	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	2028 IV
3.1.7	Vaenust ja vägivallast alaraporteerimise vähendamiseks kujundatakse piirkonnapolitseinikest kontaktpunkt LGBTIQ-inimeste ja politsei vahel.	PPA	Siseturvalisuse programm	2027 II
3.1.8	Koostatakse ülevaade LGBTIQ-inimeste olukorrast kinnipidamisasutustes. Selleks hinnatakse LGBTIQ-inimeste ebavõrdse kohtlemise ja turvalisuse riske ning analüüsitakse võimalikke erimeetmeid nende riskide vähendamiseks.	JDM	Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm	2028 IV

3.1.9	Ohvriabi põhikoolituse ja Lähisuhtevägivalla juhtumite lahendamise e-koolitustes käsitletakse, kuidas reageerida LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vägivallale ja luua LGBTIQ-inimestega usalduslike suhteid. Ohvriabi töötajatele on koolitused kohustuslikud.	SKA	Laste ja pere programme	Pidev
3.1.10	Töötatakse selle nimel, et ohvriabi teenus oleks LGBTIQ-inimestele senisest ligipääsetavam ja nähtavamalt tuge pakkuv.	SKA, SoM	Laste ja pere programme	Pidev
3.1.11	SKA kodulehekülje ja hallatavad leheküljed nagu palunabi.ee ja lasteabi.ee julgustavad LGBTIQ-inimesi abi saamiseks nende poole pöörduma.	SKA, SoM	Laste ja pere programme	2025 IV

3.2 Välispoliitika

Nr	Tegevus	Vastutaja(d)	Programm	Tähtaeg
3.2.1	Eesti mõistab avalikult hukka seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi, soolise eneseväljenduse ja sootunnuste alusel põhineva diskrimineerimise ja vägivalla	VäM	Inimõigusdiplomaatia alused ja tegevuskava, Välispoliitika ja arengukoostöö programm	Pidev
3.2.2	Eesti osaleb erinevates rahvusvahelistes koostööformaatides, mille eesmärgiks on kaitsta ja edendada üleilmselt LGBTIQ-inimeste inimõigusi ning tagada nende võrdne kohtlemine.	VäM	Inimõigusdiplomaatia alused ja tegevuskava, Välispoliitika ja arengukoostöö programm	Pidev
3.2.3	Eesti seisab võrdsete õiguste koalitsiooni (Equal Rights Coalition) liikmena LGBTIQ-inimeste õiguste edendamise eest.	VäM	Inimõigusdiplomaatia alused ja tegevuskava, Välispoliitika ja arengukoostöö programm	Pidev
3.2.4	Eesti toetab rahvusvahelistes organisatsioonides algatusi, mille eesmärk on tagada homoseksuaalsuse üleilmne legaliseerimine.	VäM	Inimõigusdiplomaatia alused ja tegevuskava,	Pidev

			Välispoliitika ja arengukoostöö programm	
3.2.5	Eesti ühineb saatkondade asukohariikides ja rahvusvaheliste organisatsioonide juures tehtavate diplomaatiliste avaldustega, et tõsta teadlikkust LGBTIQ-inimeste õiguste rikkumisest, mõista hukka LGBTIQ-inimeste diskrimineerimine ja protesteerida nende tagakiusamise vastu. Eesti välisesindused heiskavad võimalusel LGBTIQ-inimeste jaoks oluliste tähtpäevade ja sündmuste puhul toetuse avaldamiseks vikerkaarelipu.	VäM	Inimõigusdiplomaatia alused ja tegevuskava, Välispoliitika ja arengukoostöö programm	Pidev
3.2.6	Eesti avalikku teenistust koolitatakse regulaarselt mitmekesisuse ja kaasatuse, sh LGBTIQ-teemadel. Eesti diplomaadid oskavad EL algatustes tähelepanu pöörata võrdse kohtlemise, soolise võrdsuse ja ligipääsetavusega seonduvatele aspektidele läbirääkimistel ja seisukohtade koostamisel	VäM	Inimõigusdiplomaatia alused ja tegevuskava, Välispoliitika ja arengukoostöö programm	Pidev

JÄLGIMINE, UUENDAMINE JA HINDAMINE

LGBTIQ tegevuskava juhtrühm

LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste tegevuskava juhtrühm koordineerib tegevuskavas sõnastatud eesmärkide saavutamist. See koosneb vastutavate ministeeriumide ja allasutuste esindajatest. Seda juhib võrdsuspoliitika osakonna juhataja.

Juhtrühm käib koos kaks korda aastas: kevadel ja sügisel. Kevadisel kohtumisel koostatakse ülevaade tegevuskava senisest täitmisest. See avaldatakse LGBTIQ-teemade eest vastutava ministeeriumi koduleheküljel. Sügisel laiendatud kohtumisel koos LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste võrgustiku ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinikuga arutletakse ühe tegevuskava fookusvaldkonnaga seotud teemadel. Arutelu käigus hinnatakse tegevuskava eesmärkide ajakohasust ja tulemuslikkust antud valdkonnas ning vajadusel tehakse ettepanekuid nende muutmiseks. Juhul, kui samal aastal on käsil tegevuskava hindamine, siis arutletakse selle asemel hindamisaruannet.

Võrdsuspoliitika osakond

Võrdsuspoliitika osakonnal on riigi tasandil juhtroll LGBTIQ-inimesi puudutava poliitika kujundamisel. LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava ja aluspõhimõtete raames veab osakond selle jälgimise, uuendamise ja hindamise protsesse. Võrdsuspoliitika osakond tagab LGBTIQ tegevuskava juhtrühma toimimise, erinevate osapoolte vahelise sujuva suhtluse ning kogub iga poolaasta alguses teavet tegevuskava täitmise kohta.

Hindamine

LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava ja aluspõhimõtete vahehindamine toimub 2027. aastal ning lõpuhindamine 2030. aasta jooksul. Selle käigus hinnatakse tegevuskavas sõnastatud tegevuste täitmist ja nende mõju kõigis tegevuskava valdkondades. Lõpuhindamisel vaadeldakse lisaks eelpool nimetatule ka visiooni ja aluspõhimõtete saavutamist ja ajakohasust. Hindamiste käigus tehakse vajadusel ettepanekud visiooni, aluspõhimõtete või tegevuskava muutmiseks või antakse sellekohased soovitused uueks perioodiks.

Hindamise protsessi kaastakse LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste võrgustik, kellelt küsitakse nõu hindamisprotsessi kujundamisel.

Uuendamine

LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava ja aluspõhimõtteid muudetakse vastavalt vajadusele, reeglina kord aastas sügisel. Üldjuhul toimub see lähtudes LGBTIQ tegevuskava juhtrühma laiendatud kohtumisel tehtud ettepanekutest. Neid ettepanekuid kaalub võrdsuspoliitika osakonna LGBTIQ-poliitika eest vastutavad

poliitikakujundajad, kes vajadusel peavad nende osas läbirääkimisi tegevuste vastutajate või võimalike vastutajatega. Uuendamise protsessi võivad alata LGBTIQ-poliitika eest vastutavad poliitikakujundajad ka ilma vastavate ettepanekuteta siis, kui nad näevad selleks vajadust.

Järgmise perioodi ehk 2030–2035 tegevuskava ja aluspõhimõtete koostamise protsessiga alustatakse 2029. aastal ehk kaks aastat enne käimasoleva lõppu. Seda tehakse arvestusega, et perioodide vahele ei jääks vahemikku. Tegevuskava ja aluspõhimõtete loomise protsessi kaasatakse lai ring poliitikakujundajaid ja -rakendajad riigi ja kohaliku omavalitsuse tasandil, võrdõigusasutus, koolitajad, uurijad, erialade seltsid, ametiühingud, tööandjad, poliitikud ning LGBTIQ huvikaitseorganisatsioonid.

Rahastamine

LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava rahastatakse valdkondlike arengukavade programmide kaudu.